

En hälsning från oss på

ABRIGO

**Rainha
Sílvia**

Kära Vänner och Medarbetare,

I dagens tidning fann jag en bilaga om Itaboraí, den kommun där Abrigo ligger. Det är ingen tillfällighet att Itaborai just nu får stor uppmärksamhet. Den sömniga och vanskötta förortskommunen fem mil från Rio de Janeiro håller på att förvandlas. Förklaringen kan sammanfattas i ett ord: Olja!

För snart 25 år sedan kom jag hit för att bygga upp Abrigo och mötte en märklig blandning av landsbygd och fjärrförort, av småstad och kåkstad i hjärtat av det område som kallas Baixada Fluminense – Låglandet vid floderna, en gång ett av landets bördigaste områden.

Här bodde sedan urminnes tider tupi-guaraní som gav platsen dess namn, Itaboraí, som uttalas Ita-bora-ii och betyder: Den vackra stenen som ligger dold i vattnet.

Vid portugisernas ankomst 1500 slog sig de första nybyggarna ner i området. Yngre söner från fattiga adelsfamiljer, som sökte lyckan i det nya landet. Deras ättlingar skulle under generationer dominera det ekonomiska och politiska livet. De byggde plantager och sockerbruk och tvingade den infödda befolkningen till slavarbete. När indianbefolkningen gick under ersattes den med slavar från portugisiska kolonier. Ruiner av kloster, kyrkor och palats vittnar om godsägarnas rikedom, som de krönte genom att låta bygga staden Itaboraí 1697.

När kaffeodlingen fick fart i början av 1800-talet steg godsägarnas rikedomar till svindlande höjder. Baronerna av Itaboraí, Itambi och Itapacorá tog plats som ministrar och guvernörer i den kejsrliga förvaltningen. Den första hälften av 1800-talet blev deras guldålder, men mot slutet av århundradet hamnade de i otakt med utvecklingen genom sitt motstånd mot slaveriets avskaffande, genom föråldrade brukningsmetoder och genom krisen i kaffehandeln. 1888 avskaffades slaveriet, och inom några år såg sig Itaborais herrar ruinerade. Jordarna arrenderades ut till en betydligt mindre lönsam apelsinodling. Itaboraí sjönk ner i ekonomiskt förfall.

När vi 1989 började vår verksamhet präglades samhället av underutveckling och hopplöshet. Arbetslösheten var kolossal, korruptionen och vanstyret likaså, med slitna skolor och ett undermåligt sjukhus. Abrigo uppfördes några hundra meter från stadens centrum, vid stora landsvägen, en grusväg, utan belysning. Telefon saknades och Abrigo var länge den sista utposten för en elledning med ständiga avbrott.

För fem år sedan kom vändpunkten. Regeringen beslöt att lägga landets största oljeraffinaderi och petrokemiska centrum till Itaboraí. Flera hundra företag inom oljebranchen kämpar nu för att etablera sig i kommunen, vars folkmängd kommer att fördubblas under de närmaste sex åren, till 600.000 invånare.

Den snabba utvecklingen ställer stora krav. Det är inte längre politikerna som dikterar villkoren, utan storföretagen. Och företagen kräver resultat: Nya och bättre skolor och förskolor, sjukhus och förvaltning.

Vad kommer Abrigos roll att bli i denna "Sköna Nya Värld"? Massinvandringen till Itaboraí kommer att ställa oss inför nya utmaningar. Målsättningen ligger fast: att hjälpa övergivna, misshandlade eller

Hyllningsblad och Minnesblad

Många har redan upptäckt hur enkelt det är att själv skriva ut ett minnes- eller gratulationsblad.

Så här gör Du:

Gå till vår hemsida www.abrigo2000.org

Tryck på fliken "Minnesblad" och följ sedan anvisningarna

Minnesblad kan också beställas genom:

Sven-Börje Andersson, tel: 0303-93129,

e-post: svenborje@gmail.com

Anna Nilsson, tel 0340 – 661309,

Ragnhild Johansson, tel: 0524-23005

Ange på inbetalningskortet "Minnesblad sänt"

gravida kvinnor att få utbildning och upprättelse.

Bland de stora händelserna de senaste månaderna vill jag lyfta fram Daianes och Franciscos bröllop den 18 juni. Det är inte att ta till överord att tala om en saga med ett lyckligt slut. Du kan läsa Daianes berättelse på Abrigos hemsida, en skakande skildring av misshandel, övergrepp och svek, ondska och ensamhet. Daiane kom till oss för tre år sedan, övergiven och gravid. På Abrigo föddes hennes dotter Sara. Daiane fick möjlighet att avsluta sina gymnasiestudier och fick därefter hjälp att ordna bostad och arbete. Hon blev medlem i en av stadens många protestantiska församlingar, där träffade hon Francisco. Han är en stor och trygg man med fast arbete och bra bostad. Francisco talar mycket om sin glädje över Diane och Sara. Sara går i Abrigos förskola, och hennes föräldrar turas om att hämta henne.

Ännu en påminnelse om hur levnadsöden förändras fick jag för en tid sedan när jag besökte en restaurang, frekventerad av politiker och journalister. Under lunchen lade jag märke till två välklädda unga kvinnor. Plötsligt reste de sig och kom fram till mig. ”Visst känner du igen oss?” Arton år försvann och jag kom ihåg den våldtagna och gravida 12-åring som klev ur en polisbil. Poliserna hade funnit henne vid en razzia bland gatubarn. Under fem år bodde Aline och hennes dotter Michelle på Abrigo, och de lämnade oss först sedan Aline blivit klar med skolan. Det hade gått flera år sedan vi senast hade kontakt. ”Det går bra för oss,” berättade Aline ” Jag jobbar på kontor här i centrum. Vi har en lägenhet, ett rum och kök, i det där gamla höghuset vid Centralstationen. Det är nära till mitt jobb och Michelles skola. Hon går sista året i gymnasiet. Och hon fyller 17 år idag. Vi är här för att fira hennes födelsedag.” Kan någon av restauranggästerna föreställa sig att hon är ett f.d. gatubarn och ligemedlem som blev mamma när hon var 13 år? Hon smälter in i miljön, studerar matsedeln och rådgör med kyparen. Det handlar inte främst om ekonomiska möjligheter, utan om självförtroende. Plötsligt erinrade jag mig en dekal som Aline fäste på sin dörr på Abrigo: ”Det är lätt att vara avundsjuk. Det är svårt att lyckas. Jag har valt det svåra”

Jag avslutar detta brev en sen söndagkväll. Idag har vi firat gudstjänst tillsammans med Riksdagens Näringsutskott, därefter åt vi lunch lagad av Abrigos kvinnor. Utskottets ordförande, Mats Odell, besökte Abrigo för tio år sedan i sällskap av bl.a. Fredrik Reinfeldt. Det var roligt att få hälsa honom välkommen tillbaka.

Och till sist ett tack till alla er som även under tider av världskatastrofer förstår, att katastrofarbetet och arbete för långsiktiga förändringar måste gå hand i hand för att utveckling skall kunna uppnås. Tillsammans kan vi åstadkomma förändringar.

Rio de Janeiro, den 28 augusti 2011
med många hälsningar

Stefan Martinsson
Direktor

Favela!

I utkanterna av alla världsmetropoler finns slumområden och kåkstäder. De är varandra förunderligt lika, samma elände och hopplöshet, banditvälde och polisövergrepp, samma ruckel och samma myller av människor. Naturligtvis har också tiomiljonerstaden Rio de Janeiro sina kåkstäder men här ligger de inte inte i perifera förorter, utan mitt ibland oss. Varje stadsdel, också där de mest förmögna bor, har sin

kåkstad, som klamrar sig fast vid någon av stadens många kullar och berg. Man kallar dem favelas, och de är många. Närmare bestämt 768!

Rios första favela uppfördes för snart 150 år sedan av hemvändande soldater som lämnats utan sold och försörjning efter det olyckliga kriget mot Paraguay. Den följdes snart av flera. De senaste 50 åren har kåkstäderna vuxit okontrollerat. Närmare en tredjedel av stadens invånare kan räknas som favelados, själva föredrar de att säga att de bor "No Morro" - på berget. Ordet favela har en förnedrande klang.

När man ser upp mot en favela kan man få intrycket av en pittoresk samling av små hus som klättrar upp för en bergssluttning. Men verkligheten är inte alls pittoresk; ett myller av illa uppförda, ofta fallfärdiga kåkar och skjul, avloppsvatten som rinner i öppna diken, hisnande sammankopplingar av elledningar, trasiga och tiggande barn.

Kåkstäderna styrs av banditgång inom narkotikahandeln med till synes obegränsade tillgångar till vapen, och med kontakter högt upp i samhällets elit, bland korrupta poliser, domare och politiker. Våldet är alltid närvarande i form av mord, tortyr, övergrepp och förlupna kulor.

Den sammanhållning man finner bland kåkstadädernas folk är en rädsplans gemenskap för att skydda sig från hot, som får formen av protester för att få skolor, hälsovård, vatten och avlopp. Från mitt bostad ser jag favelan Dona Martha, en av Rios största kåkstäder. Ofta har jag vaknat till ljudet från maskingevär och handgranater, och tänkt på dem däruppe på berget som gömmer sig i skräck eller flyr i panik för att undkomma våld och dödande.

För tre år sedan beslöt kommunstyrelsen, efter förlorade årtionden och tiotusentals förlorade liv, att försöka stoppa våldsspiralen och reparera Rios skamfilade rykte. Beslutet påskyndades av förhoppningar om att få organisera Fotbolls-VM och Olympiad. Militären gick in i Dona Marta och två andra kåkstäder, drev ut banditerna, stoppade narkotikaförsäljningen och beslagtogs vapenförråden. Befolkningen, van att inte lita på någon, och allra minst på överheten, förhöll sig passiv och avvaktande.

Vad få trodde var möjligt har inträffat. Banditerna har inte lyckats ta sig tillbaka, och invånarna har fått uppleva hur det är att leva i fred och har börjat samarbeta.

Och vi andra som i alla år har sett Dona Marta på avstånd kan förlägga våra söndagspromenader upp till favelans topp och beundra den storslagna utsikten över Rio de Janeiro, den vackraste av städer.

Ordningen upprätthålls av specialutbildade fredsbevarande polisstyrkor. Polismännen kommer från landsorten, och byts ut var 6:e vecka – för att inte dras in i korruption eller narkotikahandel. Det är fortfarande 765 favelas kvar att återerövra. Det kommer att kräva stora och kostsamma insatser. Många frågor återstår att besvara, många problem att lösa. Men ett hopp har tänts.

Joice - a favelada

Joice föddes för snart 18 år sedan i en favela, en halvtimmes väg från Abrigo. Den heter Santa Barbara, uppkallad efter ett helgon, enligt legenden ett offer för våld mot kvinnor av ett slag som bara är alltför välkänt i kåkstädernas hotfulla värld.

Santa Barbara är en av Rioområdets största favelas, tusentals hus trängs efter bergssluttningen, från de mer välbyggda nere vid stora vägen upp mot de eländiga rucklen på bergets krön.

"Vårt hus ligger högst upp på berget. Vi har den vackraste utsikten, men det är det enda som är vackert." säger Joice. Jag har varit där och håller med. Huset som hon och syskonen ärvde vid mammans död kan knappast beskrivas som en bostad, snarare som ett fallfärdigt skjul med jordgolv, fönsterluckor och toalett på gården. Delar av taket föll samman vid en regnstorm förra året, så nu går det inte att bo där. Stigen som slingrar sig upp från busshållplatsen nere vid landsvägen är även vid god väderlek

svårvandrad. Vid torrt väder tar man sig dit upp på en halvtimme om man inte har för mycket packning. Vid regn förvandlas stigen till en strid och oframkomlig bäck.

När mamman, Dona Vera Lúcia, avled för tio år sedan fick den 18-årige sonen, Anderson, ta över ansvar och försörjning av sin fyra syskon. De sociala myndigheterna gjorde ett besök och skrev en rapport där bostaden förklarades som "olämplig" och familjesituationen som "prekär." Därefter lämnades barnen åt sitt öde.

"Min bror försökte gå in i rollen som familjeförsörjare, och ofta blev vi andra arga på honom och tyckte att han var för sträng. Vi hade ofta det svårt. Pengarna som han tjänade som hantlangare på byggen kom oregelbundet och ville aldrig räcka. Det hände att vi vaknade hungriga på morgonen utan att ha en aning om hur vi skulle få tag på mat. Grannarna gav oss av sina rester, men de var ju också fattiga."

Joice föddes undernärdd, och drabbades av hjärnhinneinflammation när hon var några månader gammal.

"De trodde att jag skulle dö, precis som flera av mina syskon, men jag lurade dem!"

Men sjukdom och undernäring har lämnat sina spår. Knappt 142 cm lång och med 36 kg kan hon lätt tas för ett barn. Ett faktum som utnyttjades av den kvinna hon mötte när hon var 13 år, och som började ge henne presenter, kläder och framförallt uppmärksamhet, allt för att vinna hennes förtroende, vilket var lätt när det gällde någon som var lika utarmad på vänlighet som mat. Aldrig är hyckleriet större och brotten grövre än där de förkläs till fromhet, vänlighet och omsorg. Joice fick svårt att protestera när krav på motprestationer började ställas. Hon såldes till äldre män med samhällsställning; lärare, läkare, familjefäder.

När Joice blev gravid upphörde hennes marknadsvärde. Hon lämnades utan möjlighet att försörja sig. En socialassistent fann henne övergiven och förde henne till Abrigo.

Joice vet vem som är far till hennes barn, en advokat i 60-årsåldern med familj, och barnbarn i hennes egen ålder. Hon tar för givet att mannen kommer att neka, men han kan inte vägra lämna material för ett DNA test. Ärendet ligger nu hos domstolen.

Jag har ibland undrat över hur Joice klarat sig igenom sitt unga livs alla ohyggligheter. Kanske är det hennes ilska som hjälper henne. Joice är arg nästan jämt och möter vardagens svårigheter och glädjeämnen med samma oförfalskade aggressivitet. Hon är en vandrande protest mot allt och alla där hon, liten och spädd, med ilsken energi skjuter en stor barnvagn framför sig. I barnvagnen sitter Pedro Vítor, som just fyllt ett år och är den ende som kan räkna med hennes kärlek och omsorg.

Vi andra får nöja oss med en vänlighet förklädd till ilska.

En tallrik slängs fram med en duns. "Här har du en bit chokladkaka. Ja, det är klart att jag bakat den själv. Här finns väl ingen annan som gör något. Men duger den inte så kan du kasta den, mig gör det detsamma!"

"Du är den hemskaste människa jag har träffat och om de inte avskedar dig så kommer jag inte att stanna här en enda dag till." Säger Joice. Till den av våra anställda som alla vet att hon tycker mest om.

Om framtiden. "Ja, det blir att fortsätta och slita. Har jag något val? Jag har ett barn, om du nu inte märkt det. Han skall väl ha någonstans att bo, och kläder och mat."

"Så roligt att du klarade läsåret med bra betyg." "Roligt!" svarar Joice, "Det är så lagom roligt. Här skall man hålla på och bråka med idiotiska lärare, och slita med fåniga läxor, det är då verkligen inte roligt. Jag är inte det minsta övertygad om att fortsätta med det slavgörat!" "Det tror jag nog att du vill. Har du funderat på vad du skall utbilda dig till?" "Ja, och jag har till och med skaffat fram några broschyrer. Jag har funderat på att bli säkerhetsvakt." Jag tittar ner på flickan framför mig. Hon når mig inte till axeln. För ett ögonblick tror jag att hon skämtar. Men hon lämnar fram kursbroschyren med största allvar. Jag tittar igenom den och finner till min lättnad att bland kriterierna anges en minimilängd

långt utöver den Joice har. Hon ser först besviken ut, men så lyser hon upp. ”Jag hittar säkert något annat, vad tror du om svetsare?” Det är ingen omöjlighet, vi har flera flickor som gått den utbildningen. Joice är kritisk mot andra, men också mot sig själv. ”Jag har mig själv att skylla,” säger hon. ”Jag började skolka redan i 4:e klass, eftersom jag tyckte att skolan var tråkig och att det var roligare att hänga ihop med kompisar. Jag förstod inte bättre.”

Vad tror Joice om upprensningen av favelorna? Jag tror vad jag ser, inte mer än så. Men om de en dag lyckas få ordning på Santa Barbara så flyttar jag tillbaka och bygger mig ett hus där upp på berget, på tomten som mamma lämnade till oss. Där vill jag bo med Pedro Vítor.

Välkommen till föredrag om Abrigo!

Lördagen den 24 september kl 11 Hjälmserydsstiftelsen
Söndagen den 25 september kl 11 Kullings-Skövde kyrka, Vårgårda
Onsdagen den 28 september kl 15 Skepplanda församlingshem
Söndagen den 2 oktober kl 11 Göteborg, S:t Pauli kyrka och församlingshem
Onsdagen den 5 oktober kl 11 Stora Kils församlingshem
Söndagen den 9 oktober kl 14 Hishults kyrka och församlingshem
Onsdagen den 12 oktober kl 15 Örby församlingshem
Söndagen den 16 oktober kl 11 S:t Matteus kyrka, Stockholm
Torsdagen den 20 oktober kl 18.30 Bredaryds församlingshem
Lördagen den 22 oktober kl 14 Loshults församlingshem
Söndagen den 23 oktober kl 12.00 Lizzies café, Holm, Halmstad
Onsdagen den 26 oktober kl 15.00 Alingsås församlingshem

Abrigo Rainha Sílvia - plusgiro 90 40 45 - 2

e-post: abrigo2000@hotmail.com

www.abrigo2000.org

